

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ

к.е.н. доцент Відоменко Оксана Іванівна

Національний університет харчових технологій. Україна

В останні роки галузь електромобільного транспорту в передових країнах світу розвивається швидкими темпами. Ще десять років тому важко було передбачити, що 2016 рік стане «роком прориву» на ринку продажу електромобілів. Суспільство давно вже «вимагало» цього, враховуючи величезні обсяги забруднень від автотранспорту, а відповідно, і різке зростання захворюваності, обумовлене цією ж причиною. Гостро ця проблема стоїть у великих містах, так як вміст оксиду вуглецю у повітрі в них іноді перевищує небезпечну межу.

Екологи стверджують, що за рік один автомобіль поглинає в середньому близько 1-2 тонн кисню і виділяє 600-800 кг вуглекислого газу, 40 кг оксидів азоту та 200-230 кг незгорілих вуглеводнів [1, с.259]. Діти, які проживають вздовж доріг, у 3 рази частіше хворіють на онкозахворювання; у 2,4 рази частіше страждають значним підвищенням дисфункцій легень з хронічною патологією, ніж інші міські діти. Найбільший негативний вплив забруднене атмосферне повітря справляє на органи дихання, особливо, у дітей в віці від 1 до 11 років. В Україні проблема посилюється ще й тим, що у вітчизняному бензині міститься велика кількість важких металів: свинцю, нікелю, міді, цинку. У нашій країні й досі масово використовують бензин і дизельне пальне стандартів «Євро-1, 2», що призводить до значного негативного «внеску» у забруднення навколишнього середовища від автомобільного транспорту.

І хоча, за рівнем автівок на 1000 осіб, Україна значно відстає від передових країн світу, їх кількість все ж змушує замислитися, про безпеку для людини, пов'язану з цим. Так, станом на січень 2016 року на 1000 громадян України припадало в середньому 202 автівки, в той час як у м. Києві ця цифра досягала,

відповідно, 353 авто. Для порівняння, в економічно розвинених країнах цей показник становить 400 і більше одиниць [2].

Останніми десятиліттями передові країни світу демонструють розуміння і конструктивізм у даному питанні. Так, у США, Японії та інших країнах автомобілі оснащують каталізаторними системами, що перетворюють двоокис азоту, вуглеводень і окис вуглецю в нешкідливі речовини. Один каталізатор розрахований мінімум на 80 тис. км пробігу, при цьому він на 90% знижує токсичність вихлопу. Іншим перспективним напрямком став розробка автівок, які використовують водневе пальне, а також електромобілів та гібридів (машини, які мають і двигуни внутрішнього згорання і електроприводи).

Різкий підйом продажу електромобілів на світовому ринку почався у 2015 році і триває й нині. Так, лише за 3 квартали 2016 року у світі було реалізовано понад 1 млн. легкових авто з повним електричним приводом [3]. Цьому сприяли як політика держав з даного питання, так і субсидійні програми на придбання електромобілів.

В Україні у 2016 році уряд теж заговорив про можливість введення субсидій на цей вид транспорту. Взагалі, питання про підтримку електротранспорту в нашій країні, більш-менш активно піднімалося з 2014 року. На розгляд Верховної Ради навіть виносився законопроект про відміну митного тарифу на ввезення таких авто. Проте, тоді він був відізваний. І лише у листопаді 2015 року депутати Верховної Ради України проголосували за зміни до Митного тарифу. Внаслідок цього, починаючи з січня 2016 року, було скасовано ввізне мито на транспортні засоби, оснащені електричними двигунами. Це призвело до здешевлення кінцевої ціни на електромобілі в Україні на 900-1000 доларів США. [4]

До того ж 18 листопада 2016 року Міністерство інфраструктури підписало наказ №408 про застосування «альтернативних технічних приписів» для машин, виготовлених для держав, які не є членами ЄС. Внаслідок чого спрощено сертифікацію електромобілів, завезених із США (так, вартість

процедури з підгонкою такого авто до європейських стандартів, прийнятих і в Україні, зменшилася з 2 тис.доларів США до 500-700 доларів). [5]

Ці кроки стали дієвим правовим підґрунтям для розвитку електромобільного транспорту в Україні.

Можна зазначити, що у першому читанні (02.02.2015 р.) також був прийнятий законопроект (№1912), який передбачає тимчасове, до 1 січня 2020 року, звільнення від акцизного податку операцій із ввезення таких автовок (109 Євро) та податку на додану вартість [6]. Проте, на жаль, подальший розгляд цього документу загальмувався. Хоча його б прийняття дозволило б знизити вартість електромобілів на 3-4 і більше тисячі доларів США.

Наступними кроками урядовців стали заяви в кінці 2016 р. та у першій половині 2017 р. про можливість введення субсидій на придбання електромобілів в Україні та ініціювання Міністерством інфраструктури України спільного з Міністерством енергетики та вугільної промисловості України і Державним автомобільним агентством автомобільних доріг України («Укравтодор») проекту по створенню умов для стимулювання громадян до переходу з бензинових та дизельних автомобілів на електромобілі. У рамках цієї «Ініціативи» було заплановано створити велику робочу групу, яка розроблятиме «Електричну стратегію глобального переходу України на електромобілі» [7]. Хоча існує побоювання, щоб ці заяви так і не залишилися пустими деклараціями, а кошти, які виділялися не «осіли б» у кишенях урядовців.

Ще одним підґрунтям для державної підтримки розвитку електротранспорту в Україні є катастрофічна залежність української економіки від імпорتنих нафтопродуктів. В середньому в країні щорічно споживається близько 4,5 млн. тон бензину та 6,5 млн. тон дизпалива.

Ситуація із залежністю від іноземних постачальників енергоресурсів, зокрема нафтопродуктів та газу, за наявності зовнішньої агресії та посягання на цілісність країни, є критичною не лише з економічної точки зору, а й ставить

під загрозу питання національної безпеки. При цьому ціни на бензин постійно зростають, а якість пального на українських АЗС надзвичайно низька.

Потрібно врахувати, що ціна палива дуже суттєва складова у кінцевій ціні всіх продуктів. Відповідно, підвищення цін на бензин - одна з основних причин підвищення цін на продукти, що лягає важким тягарем на плечі населення.

До того ж використання автомобіля вимагає заміни масел, фільтрів кожні 15 тисяч кілометрів. Через неякісне пальне на українських АЗС, автолюбители платять додатково за дороге обслуговування двигуна і паливної системи; міняють свічки запалювання, ремені в системі газорозподілу, клапани.

Використання електромобілю здешевлює усю галузь, у якій він задіяний, незалежно від того чи це послуга, чи товар, який виробляється із використанням роботи електромобіля. Зникає паливна складова, яка у калькуляції багатьох продуктів становить більше 30%. Таке здешевлення логічно призведе до збільшення попиту на такі товари та послуг.

До переваг електромобілів можна віднести:

1. Простоту та дешевизну експлуатації (відсутність вихлопної труби і паливної системи; потреби в бензині чи дизпаливі, заміні масла, фільтрів, дорогого обслуговування тощо).

2. «Тишу в салоні» (власники звичайних авто преміум-класу, таких як «Mercedes», «Bentley» та «Rolls-Royce», змушені платити величезні гроші за такий комфорт).

3. Плавний хід машини.

4. Відсутність забруднення повітря (єдиною екологічною складністю при використанні електромобілів на сьогодні лишається утилізація акумуляторів).

І ці переваги електромобілів над автомобілями з двигунами внутрішнього згорання настільки суттєві, що навіть незважаючи на їх ціну та новизну на ринку, обсяги їх закупівель зростають.

Так, у 2016 році помітне стрімке зростання ринку електромобілів не лише у світі, а й в Україні. За даними Єдиного державного реєстру МВС кількість електромобілів на дорогах України за рік зросла в чотири рази. Тоді як у світі у

2016 році (за попередніми підрахунками видання InsideEVs) продажі авто на електротязі збільшилися лише на 37% і склали 159139 одиниць.

Станом на 31 грудня за 2016 рік українці зареєстрували 2593 «зелених» машини: 1709 автомобілів на повністю електричній тязі і 884 - з гібридною силовою установкою. Загальна кількість екологічних авто в нашій країні досягла позначки 3161 машин. Відповідно, сегмент електричних машин становить 0,7% вітчизняного ринку нових автомобілів.

У першому півріччі 2016 року за часткою електромобілів на ринку нових авто Україна поступилася лише шести країнам Європи: Норвегії, Швейцарії, Австрії, Франції, Нідерландам і Швеції.

У той же час швидкими темпами розростається й інфраструктура для електромобілів. Так, за 2016 рік кількість зарядних станцій для них у Києві зросла в 3,6 рази (з 38 до 136 штук), на другому місці за інтенсивністю розвитку інфраструктури Харків (нині там діє 92 електрозаправки). У цілому в Україні кількість громадських зарядок за рік зросла в 3,8 рази (з 153 до 577 штук). До того ж з'явилися станції швидкої зарядки. На кінець року їх кількість становила 44 одиниці. Станом на початок 2017 року на одну станцію припадало близько чотирьох електромобілів.

Все ж ціни на електромобілі в Україні і у світі поки що залишаються вищими за ціни на подібні за технічними характеристиками бензинові автівки. Найбюджетніші моделі вартують близько 15-20 тисяч євро. Висока ціна пов'язана з дорогими комплектуючими, і в першу чергу, з акумуляторами, які працюють переважно на літії, досить коштовному металі. Експерти впевнені, що ціна поступово знижуватиметься разом із зростанням попиту на електротранспорт.

З вище викладеного, можна зробити висновок, що використання електромобільного транспорту в Україні, це дуже необхідний і перспективний напрямок, який слід розвивати, але без дієвої підтримки з боку держави, суттєвих зрушень в цьому питанні не відбудеться.

Список використаних джерел:

1. Антонюк У.В. Сучасний стан і перспективи забезпечення екологічної безпеки у сфері залізничного транспорту в Україні / У. В. Антонюк // Актуальні проблеми держави і права. - 2012. - Вип. 64. - С. 259-266.
2. Як відрізняється кількість автомобілів на душу населення в Україні і ЄС // Online Експрес [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://expres.ua/auto/2016/02/22/174495-vidriznyayetsya-kilkist-avtomobiliv-dushu-naselennya-ukrayini-yes>
3. Кількість проданих електромобілів в світі - понад мільйон // Сайт ecoautoinfo.com [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ecoautoinfo.com/statti/kilkist-prodanih-elektromobiliv-v-sviti-perevalila-zamilion.html>
4. Закон "Про внесення змін до Закону України "Про Митний тариф України" щодо ввізного мита на електромобілі" від 25.11.2015 № 822-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 1, с.8.
5. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про Митний тариф України" щодо скасування ввізного мита на електромобілі №822-VIII від 25.11.2015
6. Спрощено сертифікацію електромобілів зі США // Сайт ecoautoinfo.com [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ecoautoinfo.com/statti/staloprostishe-sertifikuвати-elektromobili-zi-ssha.html>
7. Проект Закону про внесення змін до розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування ввезення та постачання транспортних засобів, оснащених електричними двигунами № 677-VIII від 15.09.2015
8. В Україні скасують ПДВ, акциз та пенсійний збір на електромобілі // Сайт ecoautoinfo.com [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ecoautoinfo.com/statti/v-ukraini-skasuyut-pdv-akciz-ta-pensiinii-zbir-na-elektromobili.html>